

Årsrapport 2023

Särskilda åklagarkammaren

ÅM2024-679
Februari 2024



Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Sammanfattning.....	4
3	Särskilda åklagarkammaren	6
4	Resultatredovisning.....	8
4.1	Ärendeflöde.....	8
4.2	Beslutsfördelning avseende brott och brottsmisstankar	9
4.3	Genomströmningstider	10
4.4	Tvångsmedel.....	10
4.5	Inledda förundersökningar.....	10
4.6	Lagföring	11
4.7	Domar och strafförelägganden.....	13
4.8	Överprövningar	14
4.9	Kostnader, personal och arbetsmiljö.....	15
5	Representativa och uppmärksammade ärenden	16
6	Åtgärder som vidtagits eller bör vidtas för att utveckla verksamheten	32
7	Riskanalys.....	38

1 Inledning



Av Åklagarmyndighetens riktlinjer "Verksamhetsredovisning av Särskilda åklagarkammaren (ÅMR 2014:1)" framgår att Särskilda åklagarkammarens verksamhet ska redovisas i en årsrapport som senast den 1 mars varje år ska överlämnas till riksåklagaren.

Särskilda åklagarkammarens årsrapport för 2023 är utformad i enlighet med ovan nämnda riktlinjer och den överlämnas härmed till riksåklagaren.

Malmö den 27 februari 2024

Anders Jakobsson

2 Sammanfattning

Särskilda åklagarkammaren har hand om ärenden som rör olika personkategorier till skillnad mot en allmän åklagarkammare som hanterar brott inom ett visst geografiskt ansvarsområde. Vid Särskilda åklagarkammaren handläggs bl.a. ärenden som avser poliser, åklagare, domare, riksdagsmän och andra särskilda befattningshavare. Vidare biträder kammarens åklagare riksåklagaren, justitiekanslern och riksdagens ombudsmän vid handläggningen av deras förundersökningar. Riksåklagaren kan även bestämma att ett visst ärende ska handläggas vid Särskilda åklagarkammaren. Under verksamhetsåret 2023 har åklagarna vid kammaren biträtt justitiekanslern och riksdagens ombudsmän i ärenden som bl.a. rört andra personkategorier än de som vanligen handläggs vid kammaren.

Särskilda åklagarkammaren är den enda åklagarkammare som har särskilda personkategorier som målområde och är den enda kammare som är direkt underställd riksåklagaren. Det ställer särskilda krav på verksamheten och på de åklagare som arbetar på kammaren. Det fordrar hög åklagarkompetens, erfarenhet och självständighet i ämbetet. Åklagarnas uppgift är att utreda och lagföra brott. Någon tillsyn utövas således inte över polisens verksamhet. Särskilda åklagarkammaren presenteras kort i nästa avsnitt.

Under verksamhetsåret 2023 har det totala inflödet av ärenden till kammaren minskat något i förhållande till verksamhetsåret 2022. Ärenden med fängelse i straffskalan har ökat med 157 ärenden och bötesärendena minskade med 754 ärenden. Antalet inledda förundersökningar har i förhållande till verksamhetsåret 2022 minskat med 630 ärenden. Även lagföringsandelen av ärenden med fängelse i straffskalan har minskat något när det gäller polisanställda i förhållande till föregående verksamhetsår. Kammarens balanser är i stort sett oförändrade. Genomströmningstiderna är mycket korta. Kammaren har vid verksamhetsårets slut visat ett litet ekonomiskt överskott.

Kammarens verksamhetsresultat beskrivs i avsnittet Resultatredovisning.

Under verksamhetsåret 2023 har det inletts färre förundersökningar och färre personer har lagförts än föregående verksamhetsår. Ärenden har dock blivit alltmer komplicerade att handlägga, vilket påverkar kammarens resurser.

Media har även detta verksamhetsår uppmärksammat många av de ärenden som handlagts av kammaren. Det är självfallet av vikt att kammarens handläggning av ärenden granskas. Åklagarna kan ibland uppleva medietrycket som påfrestande, särskilt som sekretessen i många av ärendena hindrar att åklagaren fritt kan berätta vad som förevarit i ärendet och vad som ligger till grund för åklagarens beslut. Det är viktigt att åklagaren får utföra sin uppgift på ett självständigt och rättssäkert sätt.

Exempel på representativa och uppmärksammade ärenden som handlagts av Särskilda åklagarkammaren under året återfinns i avsnittet Representativa och uppmärksammade ärenden.

Den som berörs av ett beslut som meddelats av åklagare vid Särskilda åklagarkammaren och är missnöjd med utfallet kan begära överprövning. I stort sett alla överprövningsbeslut har meddelats av överåklagare eller vice överåklagare vid Utvecklingscentrum. Det är endast få beslut som ändrats vilket innebär att handläggningen av ärendena vid Särskilda åklagarkammaren håller hög rättslig kvalitet.

I slutet av verksamhetsåret 2023 tjänstgjorde tretton åklagare och fyra handläggare vid Särskilda åklagarkammaren. Kammarens åklagarresurser har på grund av ärendenas ökade komplexitet varit ansträngd. Den framtida ärendetillströmningen och behovet av personal under de kommande åren är svår att förutse. Sannolikt kommer ärendetillströmningen att öka när Polismyndigheten genomfört sina rekryteringar av nya poliser. Om ärendeinflödet kommer att öka eller ytterligare personkategorier, som idag handläggs av allmän åklagare, kommer att överföras till Särskilda åklagarkammaren för handläggning måste kammarens bemanning förstärkas.

Arbetsuppgifterna för handläggarna vid Särskilda åklagarkammaren är i stort sett samma som för handläggare vid andra åklagarkammare. Det som i administrativt hänseende skiljer verksamheten vid Särskilda åklagarkammaren från andra åklagarkammare är framförallt antalet frihetsberövade och omfattningen av sessionsverksamheten. Vid en jämförelse med övriga åklagarkammare är antalet ärenden per handläggare vid Särskilda åklagarkammaren bland de högsta i landet.

Under verksamhetsåret 2023 har ett antal åtgärder genomförts för att utveckla verksamheten. Under avsnittet Åtgärder som vidtagits eller bör vidtas för att utveckla verksamheten lämnas en redogörelse för kammarens utvecklingsarbete.

I avsnittet Riskanalys anmärks bl.a. att det är viktigt att Särskilda åklagarkammaren även fortsättningsvis har tillräckligt med utredningsresurser för att kunna lösa sin uppgift. Vidare framhålls att tekniska avbrott riskerar att slå ut arbetet på kammaren, vilket bekräftades när Åklagarmyndighetens it-system tidigare legat nere under några dagar.

En faktor som tar mycket energi från personalen är kontakterna med oersonliga personer som har en bestämd uppfattning om hur ett ärende bör eller borde ha handlagts av åklagaren.

När det gäller Särskilda åklagarkammarens verksamhet och verksamhetsresultat går det inte att jämföra resultaten med de allmänna åklagarkammarna, specialistkammarna eller de olika riksenheterna då uppdraget och förutsättningarna är helt olika.

Sammanfattningsvis är bedömningen att verksamheten vid Särskilda åklagarkammaren under verksamhetsåret 2023 uppfyllt de krav som ställs på kammaren.

3 Särskilda åklagarkammaren



Åklagarmyndigheten leds av riksåklagaren och består bl.a. av verksledningen, Utvecklingscentrum, fyra åklagarområden, en Nationell åklagaravdelning och stöдавdelningar. De olika åklagarområdena inbegriper Åklagarmyndighetens allmänna åklagarkammare. Inom den Nationella åklagaravdelningen finns Riksenheten mot internationell och organiserad brottslighet, Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål, Riksenheten för säkerhetsmål, Riksenheten mot korruption samt Eurojust. Härutöver finns Särskilda åklagarkammaren.

Särskilda åklagarkammaren (tidigare Riksenheten för polismål) inrättades den 1 januari 2005. Det är den enda åklagarkammare som ly-

der organisatoriskt direkt under riksåklagaren. Särskilda åklagarkammaren skiljer sig från de allmänna åklagarkammarna på så sätt att kammaren är den enda som har särskilda personkategorier som målområde. Kammaren handlägger bl.a. brottsmisstankar mot poliser, åklagare, domare i allmän förvaltningsrätt och riksdagsledamöter. Kammaren utreder alla typer av brott oavsett om det rör sig om något som hänt under tjänstgöring eller på fritiden. Det är ett rättssäkerhetskrav att verksamheten vid Särskilda åklagarkammaren bedrivs enhetligt och avskilt från vanlig polis- och åklagarverksamhet.

Arbetet vid Särskilda åklagarkammaren ställer därför speciella krav på åklagarna och på verksamheten. Det förutsätter bl.a. hög åklagarkompetens, erfarenhet och självständighet i ämbetet.

Kammarens verksamhet är uppdelad på tre arbetsenheter som är placerade i Malmö, Göteborg och Stockholm. Särskilda åklagarkammarens chef är överåklagare och den ställföreträdande chefen är vice överåklagare. Övriga åklagare är chefsåklagare. Kammarens kansli ligger i Malmö. Vid kansliet arbetar fyra handläggare, varav en är administrativ chef och den som leder kansliet och två har tjänst som kvalificerade handläggare.

Vid Särskilda åklagarkammaren fördelas en stor del av ärendena mellan åklagarna utan någon egentlig hänsyn till var de är stationerade. Skälet härtill är undvika eventuell jävsproblematik och att inom vissa områden använda respektive åklagares sakkunskap.

Vid handläggningen av ärendena biträds åklagarna av poliskommissarier och annan utredningspersonal vid Avdelningen för särskilda utredningar (i fortsättningen SU). SU har sin kansliort i Stockholm och lokala utredningsenheter i Malmö, Göteborg, Stockholm och i Uppsala. Åklagarna vid Särskilda åklagarkammaren är samlokaliserade med eller har sina arbetsplatser intill utredarna i Malmö, Göteborg och Stockholm. Närheten till varandra skapar goda förutsättningar för effektivitet och kvalitet i handläggningen och bidrar också till en god arbetsmiljö.

När det gäller kammarens enheter i Göteborg och Malmö har det tillsammans med SU påbörjats ett arbete med att söka efter nya lokaler då nuvarande lokaler inte längre är tillräckligt ändamålsenliga.

Vid Särskilda åklagarkammaren handläggs i huvudsak följande ärendetyper.

- Ärenden om brott av anställda inom polisen samt vissa andra befattningshavare som avses i förordningen (2014:1106) om handläggning av ärenden om brott av anställda inom polisen och vissa andra befattningshavare.
- Ärenden som anges i Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (ÅFS 2014:16) om var ärenden om brott av vissa befattningshavare ska handläggas. Föreskriften avser åklagare, domare, riksdagsmän m.fl. samt ärenden om brott som har samband med brottsutredande verksamhet som bedrivs utanför polisen hos Tullverket, Kustbevakningen och Skatteverket.
- Ärenden som chefen för Särskilda åklagarkammaren och annan berörd chef kan komma överens om ska handläggas vid Särskilda åklagarkammaren med hänsyn till att åklagaruppgiften av särskilda skäl inte bör utföras vid en annan kammare. Detta följer av bilaga 2 i Åklagarmyndighetens arbetsordning.
- Ärenden om brott i tjänsten av åklagare eller domare där riksdagens ombudsmän, justitiekanslern eller riksåklagaren har beslutat att inleda förundersökning och annan handläggning inte särskilt bestäms. Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden kan även överlämna ärenden till Särskilda åklagarkammaren.

4 Resultatredovisning

Med ärenden avses ett upplägg i ärendehanteringssystemet som kan innefatta ett eller flera brott, brottsmisstankar och/eller personer. Med brott avses en registrerad händelse som kan vara brottslig. Med brottsmisstanke avses ett brott där en person knyts till brottet.

Med C-ärenden avses brott där fängelse ingår i straffskalan. E-ärenden avser brott för vilket inte är föreskrivet svårare straff än böter, främst trafikbrott.

4.1 Ärendeflöde

Antalet inkomna och avslutade ärenden.

Samtliga ärenden	2021	2022	2023
Inkomna	12 461	11 633	11 036
Avslutade	12 633	11 769	11 148

Samtliga ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden)	2021	2022	2023
Inkomna	6 646	6 099	6 256

Samtliga ärenden med enbart böter i straffskalan (E-ärenden)	2021	2022	2023
Inkomna	5 815	5 534	4 780

Nästan alla ärenden med enbart böter i straffskalan (E-ärenden) avser s.k. ATK-ärenden (hastighetsövervakning med automatisk trafiksäkerhetskontroll). I dessa ärenden inleds förundersökning automatiskt av polisen. Med något undantag läggs förundersökningarna ned i dessa ärenden då polisens fordon registreras av ATK-kameror vid s.k. brådskanie tjänsteutövning som ger polisen rätt att överträda vissa trafikbestämmelser.

Inkomna ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) avseende vissa personkategorier

Uppdelningen i personkategorier baseras på att varje ärende kodas med en personkategori (RIP-kod). Vissa ärenden kan innehålla två eller undantagsvis flera personkategorier. Det innebär att nedan redovisade ärenden i vissa fall förekommer flera gånger.

Inkomna ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) avseende vissa personkategorier	2021	2022	2023
Polisanställda	8 920	8 392	8 384
Varav polisanställda - tjänst	7 992	7 427	7 285
Varav polisanställda tjänst - dödsfall i arrest	9	9	1
Varav polisanställda våld tjänst	892	758	676
Varav polisman våld tjänst/skjutning med dödsfall eller skada	27	19	24
Varav polisanställda - fritid	928	965	1 049
Varav polisanställd våld på fritid	92	86	73
Polistuderande	-	-	50
Anställda inom åklagarväsendet	778	673	660
Varav anställda inom åklagarväsendet - tjänst	770	663	630
Varav anställda inom åklagarväsendet - fritid	8	10	30
Domare	573	630	368
Varav domare – tjänst	434	484	323
Varav domare - fritid	139	146	45
Riksdagsledamot i uppdraget som ledamot	24	47	49
Riksdagsledamot – fritid	20	8	27
Statsråd - tjänst	0	0	0
Statsråd – fritid	4	1	0
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – tjänst	55	54	98
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – fritid	3	0	2
Övriga – tjänst	135	77	81
Övriga – fritid	64	101	62
Annan i brottsutredande verksamhet	35	24	7
Totalt	10 611	10 007	9 738
Samtliga brott och brottsmisstankar (C- och E-ärenden)	2021	2022	2023
	15 563	14 389	14 024

4.2 Beslutsfördelning avseende brott och brottsmisstankar

Huvudsaklig beslutsfördelning i alla C-mål av samtliga brott och brottsmisstankar.

Procent av samtliga brott och brottsmisstankar	2021 %	2022 %	2023 %
Brott/brottsmisstanken avslutas	8,1	9,4	11,2

Förundersökning inledd inte	67,2	59,1	64,8
Förundersökning läggs ned	19,1	23,2	18,0
Strafföreläggande	0,5	0,3	0,6
Åtal	4,5	7,8	5,2

4.3 Genomströmningstider

Genomströmningstiden mäts från det att brott registrerats till det att åklagaren meddelat beslut.

Antal dagar	2021	2022	2023
Ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden)	7	6	5
Ärenden med enbart böter i straffskalan (E-ärenden)	2	1	2
Totalt	4	4	3

4.4 Tvångsmedel

Tvångsmedel	2021	2022	2023
Antal anhållna	25	21	23
Antal häktningsframställningar	4	2	5

4.5 Inledda förundersökningar

I det följande redovisas antalet inledda förundersökningar i ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) uppdelat på personkategorier.

Inledda förundersökningar i ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden)	2021	2022	2023
Totalt	3 589	4 110	3 480

Uppdelningen på personkategorier baseras på att varje ärende kodas med en personkategori (s.k. RIP-kod). Vissa ärenden kan innehålla två eller undantagsvis flera personkategorier. Det innebär att nedan redovisade ärenden i vissa fall förekommer flera gånger.

Inledda förundersökningar i ärenden med fängelse i straffskalan (C ärenden) uppdelat på personkategorier	2021	2022	2023
Polisanställda	2 724	3 162	2 845
Varav polisanställda - tjänst	2 071	2 442	2 027
Varav polisanställd i tjänst - dödsfall i arrest	7	8	0
Varav polisanställda - våld	297	327	256
Varav polisanställda våld tjänst/skjutning med dödsfall eller skada	23	19	21
Varav polisanställd - fritid	653	720	780
Varav polisman våld på fritid	66	75	63
Polisstuderande	-	-	38
Anställda inom åklagarväsendet	232	254	187
Varav anställda inom åkl.väsendet - tjänst	227	248	165
Varav anställda inom åkl.väsendet - fritid	5	6	22
Domare	406	494	246
Varav domare – tjänst	281	349	206
Varav domare - fritid	125	145	40
Riksdagsledamot i uppdraget som ledamot	8	24	19
Riksdagsledamot – fritid	10	4	21
Statsråd - tjänst	0	0	0
Statsråd – fritid	2	0	0
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – tjänst	25	20	42
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – fritid	2	0	0
Övriga – tjänst	114	54	59
Övriga – fritid	53	84	58
Annan i brottsutredande verksamhet	13	14	3
<i>Totalt</i>	3 589	4 110	3 480

4.6 Lagföring

Med lagföring avses brottsmisstankar med beslut om åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse. Antalet beslut om åtalsunderlåtelse redovisas inte här då sådana beslut sällan meddelas av åklagare vid Särskilda åklagarkammaren. Flera brottsmisstankar kan också ingå i ett ärende.

Lagföring av brottsmisstankar uppdelat på personkategorier

Uppdelning på personkategorier baseras på att varje ärende kodas med en personkategori (RIP-kod). I följande tabell redovisas antalet lagförda brottsmisstankar

uppdelade på personkategorier. Flera lagförda brottsmisstankar kan höra till samma ärende.

Lagföring av brottsmisstankar i ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) uppdelat på personkategorier	2021	2022	2023
Polisanställda	484	668	481
Varav polisanställda - tjänst	322	502	304
Varav polisman i tjänst- dödsfall i arrest	0	1	0
Varav polisanställda - våld	5	13	14
Varav polisman våld tjänst/skjutning med dödsfall eller skada	1	0	0
Varav polisanställd - fritid	162	166	171
Varav polisman våld på fritid	13	4	10
Polisstudierande			6
Anställda inom åklagarväsendet	0	2	5
Varav anställda inom åkl.väsendet – tjänst	0	2	0
Varav anställda inom åkl.väsendet - fritid	0	0	5
Domare	6	83	13
Varav domare – tjänst	3	0	0
Varav domare – fritid	3	83	13
Riksdagsledamot i uppdraget som ledamot	0	0	0
Riksdagsledamot – fritid	2	0	0
Statsråd - tjänst	0	0	0
Statsråd – fritid	0	0	0
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – tjänst	9	1	8
Arrestantvakt/Kriminalvårdsanställd – fritid	0	0	0
Ovriga – tjänst	46	0	23
Övriga – fritid	4	16	5
Annan i brottsutredande verksamhet	0	0	1
<i>Totalt</i>	551	770	536

Procentuell andel lagföring av ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) av alla ärenden med fängelse i straffskalan.

Procent lagföring av samtliga ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden)	2021 %	2022 %	2023 %
<i>Totalt</i>	5,2	7,7	5,5

Procentuell andel lagföring av ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) av alla ärenden med fängelse i straffskalan inom respektive personkategori.

Procent lagföring av samtliga ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) inom resp. kategori	2021 %	2022 %	2023 %
Polisanställda	5,4	8,0	5,7
Anställda inom åklagarväsendet	0,0	0,3	0,8
Domare	1,0	13,2	3,5

Procentuell andel lagföring av ärenden med fängelse i straffskalan där förundersökning har inletts.

Andel lagföring av samtliga ärenden med fängelse i straffskalan (C-ärenden) där förundersökning inletts	2021 %	2022 %	2023 %
	15,4	18,7	15,4

Lagföring av brottsmisstankar.

Brottskod och brottstyp	Antal
9466 Dataintrång genom olovlig registerslagning	253
5061 Bidragsbrott av normalgraden mot Försäkringskassan	26
5070 Bidragsbrott, grovt, mot arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingen	25
5069 Bidragsbrott av normalgraden mot arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingen	22
2002 Tjänstefel inkl. grovt	18
0995 Övrigt bedrägeri, ej internationell anknytning, ej mot äldre/funktionsned.	11
3005 Rattfylleri, inkl.grovt, under påverkan av enbart alkohol eller under påverkan av både alkohol och narkotika	10
2004 Brott mot tystnadsplikt	9
5011 Narkotikastrafflagen, bruk	8
0853 Stöld utan inbrott, från butik, varuhus, kommersiell utställningslokal	7
0357 Mishandel, annan än grov, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret	6
0429 Ofredande mot pojke under 18 år	5
3101 Vårdslöshet i trafik	5
0367 Misshandel, annan än grov, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret, inomhus	4
0880 Stöld, ringa stöld utan inbrott, annan stöld	4
1124 Bokföringsbrott, av normalgraden, ej konkurs	4
Totalt	417

4.7 Domar och strafförelägganden

Med brott i tjänsten avses brott som har samband med den enskildes tjänstgöring. Med fritidsbrott avses brott som saknar samband med tjänsten.

Antal domar	2021	2022	2023
Totalt	140	156	142
- varav bifall	114	118	110

Totalt i tjänsten	86	74	75
- varav bifall	67	55	52
Totalt i fritid	54	82	67
varav bifall	47	63	58
Strafförelägganden	2021	2022	2023
Totalt	30	32	37

Under år 2023 har sammanlagt 142 domar meddelats av tings- eller hovrätt där åklagare vid Särskilda åklagarkammaren varit part. De domar som redovisas som bifallna utgörs av både bifallna åtal och där endast en del av åtalet bifallits. Sammanlagt har åtalen bifallits i 110 domar (77 % bifall av samtliga domar som meddelats), varav 75 domar avsett påstådda brott i tjänsten och 67 domar avsett fritidsbrott.

Det har under året meddelats 112 domar avseende polisanställda. Av dessa domar avser 69 brott i tjänsten, varav 12 innefattar våld i tjänsten och 3 avser skjutning i tjänsten. 43 domar rör fritidsbrott.

Tingsrätten har meddelat 96 domar och bifallit åtalet i 69 domar (72 %) och således ogillat åtalet i 27 domar (28 %). Hovrätten har meddelat 46 domar och bifallit åtalet i 41 domar (89 %) och ogillat åtalet i 5 domar (11 %).

Det har under året utfärdats 37 strafförelägganden. Av dessa avser 13 brott i tjänsten och 24 brott på fritiden. Ett strafföreläggande motsvarar en dom och vinner laga kraft när den som strafförelagts godkänt föreläggandet.

4.8 Överprövningar

Den som inte är nöjd med en åklagares beslut kan begära överprövning. Överåklagare och vice överåklagare vid Utvecklingscentrum har meddelat överprövningsbeslut i alla överprövningsärenden där grundbeslutet meddelats av åklagare vid Särskilda åklagarkammaren. Antalet överprövningar och antalet ändrade beslut vid Utvecklingscentrum återges i nedan angivna tabell.

Överprövningar vid UC Malmö	Antal	Antal ändrade
2021	358	4
2022	435	5
2023	423	6

4.9 Kostnader, personal och arbetsmiljö

Förbrukade medel

Den totala budgeten och de faktiska kostnaderna för Särskilda åklagarkammarens verksamhet fördelad på personal- och driftkostnader för år 2023 framgår av följande tabell.

Kammaren visare ett litet överskott för verksamhetsåret 2023.

Budgetposter	Budget	Ack utfall
Alla verksamhetskoder	25 179 000	24 827 333
Åklagarkammare - driftkostnader	1 400 626	1 072 555
Allmän verksamhet	160 000	83 269
Tele/post	170 000	178 528
lokalkostnader	180 000	155 984
Resor	400 000	315 249
Resor, tingsrätt		
Resor, hovrätt		
Information/planering, sammankomster	180 000	83 016
Individuell kompetensutveckling	60 000	44 519
Inventarier	30 000	
Representation	15 000	8 840
Arbetsmiljö	106 400	78 409
Samverkansmöten	5 000	279
Lånekostnader	94 226	124 462
Personalkostnader	23 778 374	23 754 778
Åklagare	20 983 692	21 034 352
Administrativ personal	2 800 714	2 720 426
Justeringspost	- 6 033	

Personalläget

Åklagare

Vid Särskilda åklagarkammaren tjänstgör 13 åklagare. Två av dessa åklagare har delpension och deras tjänstgöringsgrad är 80 %.

Handläggare

Under hela verksamhetsåret 2023 har fyra handläggare tjänstgjort på kammaren, varav en innehar en tjänst som administrativ chef och två innehar tjänst som kvalificerad handläggare.

5 Representativa och uppmärksammade ärenden

Under verksamhetsåret 2023 har åklagarna vid Särskilda åklagarkammaren handlagt ett stort antal ärenden. Några har varit av principiell natur eller särskilt uppmärksammade. Nedan följer exempel på ärenden som handlagts av åklagarna på kammaren.

Domar

Högsta domstolen

Tjänstefel – fråga om en undersökning utgjort en kroppsvisitation eller en kroppsbesiktning

Åklagaren väckte åtal mot en polis sedan han visiterat N.E., som satt och väntade på bussen tillsammans med sina vänner, genom att uppmana N.E. att ta av sig byxorna och öppna kalsongerna. Därtill yrkade N.E. skadestånd för kränkning med 10 000 kronor. Åklagaren yrkade även ansvar för osant intygande då polisen uppsåtligt upprättat ett protokoll om kroppsvisitation och lämnat den osanna uppgiften att han beslutat och verkställt kroppsvisitation av N.E. när det korrekta varit att denne varit föremål för kroppsbesiktning.

Tingsrätten fann det utrett att polisen uppmanat N.E. att dra ner byxorna samt glänta på kalsongerna och lyfta på pungen samt att syftet med åtgärden var att undersöka om N.E. innehade narkotika. Tingsrätten konstaterade därför att undersökningen av N.E. utgör en kroppsbesiktning och inte en kroppsvisitation, även om syftet med åtgärden varit att undersöka innehållet i kalsongerna. Tingsrätten konstaterade vidare att N.E. vid tidpunkten för gärningen var 14 år och att polismannen känt till N.E:s ålder. Möjligheterna att företa en kroppsbesiktning på en person som är misstänkt för att ha begått ett brott innan han fyllt 15 år är mycket begränsade. Det krävs att personen är skäligen misstänkt för ett brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse ett år eller ett straffbelagt försök, en straffbelagd förberedelse eller en straffbelagd stämpling till ett sådant brott. En sådan brottsmisstanke har i detta fall inte förelegat. Ett beslut om kroppsbesiktning får dessutom inte fattas av någon annan än undersökningsledare, åklagare eller rätten. I detta fall har beslut om kroppsbesiktning fattats av en polis, som inte har varit undersökningsledare. Om det föreligger fara i dröjsmål får däremot även polisman fatta beslut om kroppsbesiktning av det slag som var aktuellt i detta fall. Situationen i detta fall har emellertid inte varit sådan att det förelegat fara i dröjsmål med att inhämta beslut av behörig befattningshavare. Mot denna bakgrund gjorde tingsrätten bedömningen att polisen genom dessa överträdelse vid myndighetsutövning åsidosatt vad som gäller för uppgiften. Tingsrätten dömde därför polisen för tjänstefel och då tingsrätten ansåg att brottet skett av oaktsamhet bestämdes att straffet kan stanna vid böter.

När det gäller det yrkade skadeståndet för kränkning konstaterade tingsrätten att tjänstefelet hade medfört en allvarlig kränkning av N.E:s personliga integritet och därmed i och för sig var berättigad till kränkingsersättning. Polisen bestred emellertid att betala skadestånd på den grunden att han som arbetstagare inte bär ansvar för skada som han vållat någon i tjänsten. Enligt 4 kap. 1 § skadeståndslagen är en arbetstagare ansvarig för skada, som han eller hon vållar genom fel eller försummelse i tjänsten, endast i den mån synnerliga skäl föreligger med hänsyn till handlingens beskaffenhet, arbetstagarens ställning, den skadelidandes intresse och övriga omständigheter. Kravet på synnerliga skäl innebär att arbetstagaren i mycket begränsad omfattning ansvarar för skador som han eller hon vållar i tjänsten. Det är primärt arbetsgivaren som bär ansvar för skador som arbetstagare vållar i tjänsten (se 3 kap. 1 § skadeståndslagen). I allmänhet kan uppsåtligt handlande utgöra omständighet som medför skadeståndsansvar. I detta fall fann tingsrätten att polisen agerat oaktsamt och inte uppsåtligt. Det hade inte heller varit fråga om åsidosättande av tydliga regler. Även om tjänstefelet i detta fall hade bestått i en felaktigt beslutad och verkställd kroppsbesiktning är det i sig inte tillräckligt för att anse att det föreligger synnerliga skäl för att utkräva skadeståndsansvar av polisen. Mot denna bakgrund ogillade tingsrätten N.E:s skadeståndstalan.

Ifråga om åtalet för osant intygande konstaterade tingsrätten att det var utrett att polisen hade upprättat ett protokoll över den undersökning som han beslutat och verkställt och att han i protokollet angett att det varit fråga om en kroppsvisitation. I linje med bedömningen av åtalet för tjänstefel ansåg tingsrätten att polisen inte kunde anses ha handlat uppsåtligt när han angav att det rörde sig om en kroppsvisitation och inte en kroppsbesiktning. Att polisen befunnits skyldig till oaktsamt åsidosättande när han felaktigt beslutade och verkställde en kroppsbesiktning av N.E. innebär inte per automatik att han även agerade oaktsamt när han felaktigt dokumenterade sitt beslut i protokollet. Det har inte framkommit någon särskild omständighet som visar att han vid upprättandet av protokollet borde ha förstått att det varit fråga om en kroppsbesiktning. Mot denna bakgrund ogillade tingsrätten åtalet för osant intygande.

Polisen överklagade domen till hovrätten och yrkade att han skulle frikännas från åtalet för tjänstefel.

Hovrätten konstaterade, i likhet med tingsrätten, att polisen, som känt till N.E:s ålder, vid sin myndighetsutövning av oaktsamhet åsidosatt vad som gällt för uppgiften genom att utan lagligt stöd besluta och verkställa den aktuella kroppsbesiktningen. Polisen hade därmed gjort sig skyldig till tjänstefel som inte kunde bedömas som ringa. Hovrätten gjorde inte någon annan bedömning i påföljdsfrågan än tingsrätten och fastställde därför tingsrättens dom.

Polisen överklagade domen till HD som meddelade prövningstillstånd. Frågan i HD var främst om den undersökning som polisen utsatte N.E. för utgjorde en kroppsbesiktning på grund av att den inneburit att polisen kunnat se N.E:s könsorgan.

HD började med att konstatera att bedömningen av om något utgör en kroppsvisitation eller en kroppsbesiktning bygger på vad undersökningen avser: personens kläder (eller annars något som personen bär med sig) eller personens kropp. Avgörande är alltså föremålet för den undersökning som faktiskt genomförs. Det är enligt HD klart

att också en okulär yttre undersökning av någons kropp utgör en kroppsbesiktning. Att be någon att ta av sig t.ex. handskar eller strumpor och därefter granska händerna eller fötterna innebär alltså en kroppsbesiktning. Enbart det förhållandet att någon iakttar sådana delar av kroppen som inte är dolda av kläder, t.ex. ansiktet, kan emellertid inte leda till att åtgärden anses utgöra en kroppsbesiktning. En undersökning av en persons kläder, vilken utgör en kroppsvisitation, kan genomföras på ett sådant sätt att den måste bedömas innefatta också en undersökning av kroppen och alltså utgöra en kroppsbesiktning. Så kan vara fallet framför allt när åtgärden genomförs på ett sätt som innebär att även den undersöktes kropp granskas, t.ex. när en avklädd person uppmanas att vända sig om, att ta bort en hand som skyler underlivet eller att lyfta på armen och visa armhålan. Också det förhållandet att visitationen genomförs på ett sådant sätt att personen inte ges någon möjlighet att skylla sig kan, under vissa omständigheter, innebära att undersökningen måste anses avse också kroppen. Enbart den omständigheten att den som genomför en kroppsvisitation har möjlighet att se delar av den undersöktes kropp när denne tar av sig eller annars visar upp sina kläder är emellertid inte tillräckligt för att åtgärden ska anses innefatta en undersökning av kroppen. Det gäller även om det i och för sig är intima delar av kroppen som blottas (jfr JO:s beslut 2022, dnr 6365-2019). En annan sak är att det följer av regelverket att en kroppsvisitation ska verkställas på ett sätt som tar hänsyn till den undersöktes integritet (jfr bl.a. 28 kap. 13 § rättegångsbalken). I den mån någon måste ta av sig kläderna eller blotta intima delar av sin kropp ska denne således i regel beredas möjlighet att skylla sig.

HD konstaterade att polisen uppmanat N.E. att visa att han inte förvarade narkotika i kalsongerna. N.E. har till följd av detta lättat på linningen till kalsongerna, vilket inneburit att polisen kunnat se N.E:s könsorgan. Undersökningen har i detta fall avsett N.E:s kalsonger, inte hans kropp. Det förhållandet att polisen i samband med undersökningen kunnat se N.E:s könsorgan innebär inte att det varit fråga om en kroppsbesiktning. Mot denna bakgrund ansåg HD att polisen inte åsidosatt vad som gäller för uppgiften och frikände polisen från åtalet för tjänstefel.

Högsta domstolen, B 3674-22, 2023-05-30 (Svea hovrätt, B 39-22, 2022-05-04)

Hovrätterna

Polis döms för näringspenningtvätt (ringa brott)

En polis åtalades för att ha låtit sin svärfar disponera polisens bankkort och även möjliggjort för svärfadern att göra insättningar på det bankkontonummer som varit kopplat till kortet. Svärfadern, som hade en pågående skuldsanering, satte in eller anvisade ett företag att sätta in sammanlagt 40 000 kronor. Tingsrätten konstaterade att polisen hade medverkat till åtgärder som skäligen kunde antas vara vidtagna i penningtvättsyfte. Polisen dömdes till 40 dagsböter om 460 kronor, totalt 18 400 kronor. Enligt PAN:s yttrande skulle polisen troligen inte skiljas från sin anställning vid en fällande dom. Hovrätten fastställde tingsrättens dom.

Svea hovrätt B 15439-22, 2023-02-22 (Södertörns tingsrätt B 7760-22, 2022-11-29)

Polis döms för tjänstefel

En polis åtalades för att med sitt tjänstevapen ha avlossat två skott mot en personbil med tre personer som var misstänkta för stöld. Det första skottet avlossades på nära håll och träffade bilens vänstra framdäck som punkterades. Det andra skottet avlossades mot bilens bakparti efter att bilen passerat polisen och var på väg bort från platsen och träffade till vänster om bakrutan. Tingsrätten konstaterade att polisen hade den utbildning och erfarenhet som krävdes för ingripanden generellt och för att använda tjänstevapnet. Vidare konstaterade tingsrätten att när det gäller skottet som träffade bilens vänstra framdäck kunde inte polisen anses ha varit oaktsam mot bakgrund av bl.a. det snabba händelseförloppet och att polisen uppfattat att bilen var på väg att köra på honom. Vad gäller det andra skottet uttalade tingsrätten att risken var överhängande att den efterfrågade effekten att få bilen att stanna skulle utebli och istället var risken stor att någon i bilen skulle skadas allvarligt. Detta innebar att polisen hade åsidosatt de regler han hade att följa för skjutning vid ingripande i tjänsten och att han varit oaktsam. Tingsrätten dömde polisen för tjänstefel och påföljden bestämdes till 80 dagsböter om 250 kronor, totalt 20 000 kronor. Hovrätten ändrade tingsrättens domslut avseende polisens återbetalningsskyldighet för kostnaderna för försvarare vid tingsrätten. I övrigt fastställdes tingsrättens dom.

Hovrätten över Skåne och Blekinge B 4406-22, 2023-02-24 (Ystads tingsrätt B 2991-21, 2022-11-07)

Polis döms för misshandel

En polis åtalades för misshandel då han påstods ha tilldelat en person knytnävsslag mot käken/ansiktet med smärta och ömhet som följd. Gärningen ägde rum i samband med att målsäganden var frihetsberövad och försedd med handfängsel inne i polisens arrestlokal. Tingsrätten konstaterade att gärningen var styrkt och att slaget utdelades med avsiktssuppsåt. Vidare konstaterade tingsrätten att polisen inte hade handlat i nödvärn. Enligt PAN skulle polisinspektören skiljas från sin anställning om han dömdes för misshandel som inte var ringa. Påföljden bestämdes till villkorlig dom kombinerat med 100 dagsböter om 250 kronor, totalt 25 000 kronor. Hovrätten ändrade domen i fråga om påföljd på så sätt att hovrätten förenade den villkorliga domen med samhällstjänst 50 timmar, i stället för dagsböter. Om fängelse i stället hade valts som påföljd, skulle fängelse en månad ha dömts ut.

Hovrätten för Västra Sverige, B 3891-22, 2023-02-28 (Halmstads tingsrätt, B 223-22, 2022-05-12)

Polisstudent döms för vållande till kroppsskada

En polisstudent åtalades för att av oaktsamhet ha orsakat en målsägande kroppsskada genom att polisens hund, som inte var kopplad, hade anfallit målsäganden genom att hoppa upp mot henne och skällt och bitit efter henne. Detta ledde till att målsäganden föll till marken och bröt handleden. Tingsrätten konstaterade att polisstudenten genom att inte ha sin hund kopplad eller på annat sätt ha motsvarande kontroll, av

oaktsamhet hade brustit i sin tillsyn över hunden. Detta har lett till att hunden orsakat målsäganden skador som inte är ringa. Polisstudenten dömdes för vållande till kroppsskada. Påföljden bestämdes till 50 dagsböter om 100 kronor. Hovrätten ändrade tingsrättens dom på så sätt att antalet dagsböter bestämdes till 30.

Hovrätten för nedre Norrland B 1079-21, 2023-03-09 (Östersunds tingsrätt, B 3581-20, 2021-06-11)

Polis döms för köp av sexuell tjänst

En polis åtalades för att vid två tillfällen ha skaffat sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning. Mannen dömdes för köp av sexuell tjänst i två fall. Påföljden bestämdes till 40 dagsböter om 200 kronor. Vid straffmätningen togs hänsyn till att PAN hade uppgett att han skulle komma att skiljas från sin anställning vid händelse av fällande dom. Hovrätten fastställde tingsrättens dom.

Svea hovrätt B 13017-21, 2023-04-27 (Solna tingsrätt, B 3174-21, 2021-10-07)

Civilanställd döms för grov urkundsförfalskning

En arvodesanställd stämningsman inom Polismyndigheten åtalades för att ha framställt falska urkunder genom att teckna en annan persons namnteckning på delgivningsbekräftelserna, vilket ansågs ha inneburit fara i bevishänseende. I andra hand åtalades mannen för att ha påstått att personen blivit delgiven trots att så inte var fallet. Tingsrätten friade stämningsmannen från åtalen om grov urkundsförfalskning och osant intygande, grovt brott. Hovrätten konstaterade att det var ställt bortom rimligt tvivel att delgivningsmannen själv uppsåtligt och falskeligen hade tecknat personens namn på delgivningshandlingen. Hovrätten ändrade därför tingsrättens dom och dömde mannen för grov urkundsförfalskning. Påföljden bestämdes till villkorlig dom.

Svea hovrätt B138-21, 2023-05-05 (Uppsala tingsrätt B 8435-19 2020-12-11)

Polis döms för försök till bedrägeri

En polis åtalades för att i samförstånd med sin man ha anmält ett halsband värt 128 500 kronor försvunnet fast så inte var fallet. Försäkringsbolaget beslutade att avslå ansökan om försäkringsersättning, eftersom det inte ansågs bevisat att förlusten av halsbandet hade inträffat. Tingsrätten fann inte åtalet styrkt och frikände därför polisen. Hovrätten konstaterade att det var ställt utom rimligt tvivel att det förlustanmälda halsbandet inte var försvunnet vid tidpunkten för skadeanmälan. Därför överensstämde inte skadeanmälan till försäkringsbolaget med de verkliga förhållandena. Polisen och hennes man ansågs därför ha försökt att vilseleda försäkringsbolaget att felaktigt utbetala ersättning till dem om 100 000 kronor. Hovrätten ändrade tingsrättens dom och dömde de båda för försök till bedrägeri. Påföljden bestämdes för polisen till villkorlig dom. Att påföljden inte förenades med dagsböter motiverades med att polisen skulle komma att förlora sin anställning.

Hovrätten över Skåne och Blekinge B 279-23, 2023-05-22 (Ystads tingsrätt B 840-21, 2022-12-21)

Nämndeman döms för sexuellt ofredande och våldtäkt

En nämndeman åtalades för att ha ofredat en målsägande på ett sätt som kunde förväntas kränka hennes sexuella integritet och för att ha genomfört en sexuell handling mot en annan målsägande som med hänsyn till kränkningens art var jämförlig med samlag. Tingsrätten ansåg att åtalet var styrkt och dömde nämndemannen till fängelse i två år. Han skulle även betala 8 350 kronor i skadestånd till den ena målsäganden och 115 000 kronor till den andra. Hovrätten fastställde tingsrättens dom.

Hovrätten för Nedre Norrland B 2001-22, 2023-05-24, (Ångermanlands tingsrätt B 705-22, 2022-11-24)

Poliser döms till ett års fängelse för olaga frihetsberövande, misshandel, falsk angivelse och hemfridsbrott samt en av poliserna även för dataintrång

Hustrun till en man hade kontaktat polisen och uppgett att mannen var berusad och trakasserade familjen men att han inte var våldsam. Operatören förklarade att polisen inte kunde hämta hennes man bara för att han var berusad i sin bostad men skickade ändå en polispatrull till platsen för att prata med kvinnan som då befann sig hos en granne. Poliserna gick sedan till parets gemensamma bostad där mannen befann sig. Efter att poliserna under en längre tid försökt få mannen att öppna dörren krossades en ruta i dörren. De två poliserna öppnade då dörren och klev in i lägenheten där de sprjade OC-spray på mannen samt lade ner honom och satte på honom handfängsel. Händelsen filmades genom mannens kamera som var uppsatt i hallen. Poliserna grep mannen och anmälde honom för hot mot tjänsteman, trots att mannen inte hotat dem. Tingsrätten ansåg att det var bevisat bortom rimligt tvivel att poliserna hade angett målsäganden till åtal för hot mot tjänsteman trots att de vetat om att han var oskyldig till detta brott. Vidare fann tingsrätten att de hade haft uppsåt till att målsäganden skulle dömas för brottet. De hade därmed gjort sig skyldiga till falsk angivelse. Eftersom poliserna hade berövat mannen friheten genom att gripa honom trots att han inte var misstänkt dömdes poliserna för olaga frihetsberövande. Tingsrätten konstaterade vidare att poliserna använt våld när de gripit mannen och sprutat OC-sprej på honom utan att det fanns lagliga förutsättningar för detta och att de därmed hade gjort sig skyldiga till misshandel. Slutligen hade poliserna olovligen och utan att ha haft laga befogenhet trängt in i mannen bostad varför de även dömdes för hemfridsbrott. En av poliserna dömdes även för dataintrång för att ha gjort slagningar i Polismyndighetens it-system som inte varit nödvändiga för hans arbetsuppgifter. Påföljden bestämdes till fängelse i ett år. I påföljdsbestämningen tog tingsrätten hänsyn till PAN:s uttalande om att mycket talade för att poliserna skulle avskedas. Poliserna ålades även att solidariskt betala 116 100 kronor i skadestånd. Hovrätten ändrade tingsrättens domslut endast på så vis att skadeståndet bestämdes till 105 500 kronor.

Hovrätten över Skåne och Blekinge B 2837-22, 2023-06-15 (Lunds tingsrätt B 3690-21, 2022-06-21)

Polis kontrollerade parkeringsavgift på eget fordon – fällt för dataintrång

Polisen fick en faktura på en obetald parkeringsavgift avseende parkering i Göteborg. Han kände inte igen registreringsnumret, hade inte varit i Göteborg och misstänkte att det möjligen kunde ha skett ett misstag. Han gjorde därför en slagning på registreringsnumret i ett av polisens register, och upptäckte att fakturan avsåg hans skoter. Sökningen bedömdes inte vara tjänsterelaterad, skedde i strid med riktlinjer och föreskrifter för det aktuella registret, och polisen åtalades för dataintrång. Han förklarade att han var medveten om att han inte fick göra sökningar eller i övrigt arbeta i ärenden som avsåg honom själv. Tingsrätten friade på bristande uppsåt.

Hovrätten konstaterade att polisen inte hade förklarat på vilket sätt han hade uppfattat att saken varit tjänsterelaterad. Om han inte hade uppfattat att fakturan var ställd till honom, utan avsett någon annan, var det enligt hovrätten svårt att förstå varför han haft anledning att reagera på nämnda omständigheter. Till detta kom att fakturan hade legat i hans postlåda i hans namn. Hovrätten ansåg i och med detta att han måste ha insett att fakturan varit ställd till honom, att slagningen rört honom själv och att den därmed varit i strid med riktlinjer och föreskrifter. Påföljden bestämdes till 30 dagsböter.

Svea hovrätt B 5744-23, 2023-08-15 (Mora tingsrätt B 867-22, 2023-03-29)

Polis döms till fängelse för grovt barnpornografibrott

En polis åtalades för att ha innehått, spridit och framställt barnpornografiskt material.

Tingsrätten konstaterade att det rörde sig om mycket omfattande material och att brottet redan av det skälet ska rubriceras som grovt. Därtill innehöll materialet även bilder där barnen var särskilt unga och utsattes för våld och tvång och utnyttjades på ett särskilt hänsynslöst sätt. Tingsrätten fann att brottet bestod av innehav och spridning och dömde mannen till fängelse i ett år och nio månader. Vid straffmätningen togs hänsyn till att polisen förlorat sitt arbete och även fått utstå trakasserier. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Till skillnad från tingsrätten ansåg inte hovrätten att den omständighet att mannen hade fått utstå trakasserier skulle påverka straffmätningen. Men med hänsyn till att polisen förorsakats betydande men till följd av att han hade förlorat sin anställning instämde hovrätten ändå i tingsrättens bedömning av straffmätningens värde. När det gällde påföljdsvalet ansåg hovrätten att det med hänsyn till brottslighetens art och det höga straffmätningens värde var uteslutet med en annan påföljd än fängelse.

Svea hovrätt B 662-23, 2023-09-20 (Uppsala tingsrätt B 8398-20, 2022-12-

Polisanställd döms för urkundsförfalskning och tjänstefel

En polisanställd åtalades för urkundsförfalskning och i andra hand osant intygande samt tjänstefel. Hon påstods ha lagt till en mening i en förhørsutskrift om delgivande

av misstanke om brott trots att den misstänkte inte hade underrättats om detta. Den utfyllda förhørsutskriften, vilken därmed innehöll osanna uppgifter, hade därefter tagits in i ett förundersökningsprotokoll som efter slutdelgivning hade redovisats till åklagare. Tingsrätten ansåg att det inte var bevisat att den misstänkte inte hade delgivits misstanke om brottet och frikände därför den polisanställda. Hovrätten konstaterade till skillnad från tingsrätten att det var styrkt att någon delgivning inte hade skett. Bland annat talade den omständigheten att hon gjorde tillägget om delgivning i protokollet först efter att åklagaren påtalat bristen och att meningen lagts till i förhöret som är ett dialogförhör. Därför ändrade tingsrättens dom på så sätt att den polisanställda dömdes för urkundsförfalskning och tjänstefel. Påföljden bestämdes till villkorlig dom och 40 dagsböter om 240 kronor, totalt 9 600 kronor.

Svea hovrätt B 13018-22, 2023-10-27 (Nyköpings tingsrätt B 176-22, 2022-10-07)

Arrestantvakt döms för sexuellt ofredande

En arrestantvakt åtalades för sexuellt ofredande då han påstods ha agerat på ett sätt som kränkte målsägandens sexuella integritet. Målsäganden var vid tillfället intagen i en cell i arresten. Tingsrätten ansåg att åtalet var styrkt och dömde arrestantvakten för sexuellt ofredande. Påföljden bestämdes till 50 dagsböter om 400 kronor, totalt 20 000 kronor.

Vid straffmätningen togs hänsyn till att en fällande dom sannolikt skulle leda till att arrestantvaktens väktarlegitimation återkallades. Hovrätten ändrade tingsrättens dom på så sätt att dagsbeloppet bestämdes till 200 kronor, totalt 10 000 kronor.

Svea hovrätt B 5467-22, 2023-11-02 (Stockholms tingsrätt, B 8886-21, 2022-04-05)

Poliser döms för tjänstefel och osant intygande men frias från falsk tillvitelse

Två poliser åtalades för att ha genomfört en provokativ åtgärd utan att det redovisats samt att de låtit en person som inte var polis delta i och närvara vid provokationen. Tingsrätten dömde poliserna för tjänstefel och påföljden bestämdes till 40 dagsböter om 340 kronor, totalt 13 600 kronor. Den tredje polisen dömdes för osant intygande och två fall av tjänstefel, men friades från åtalet om falsk tillvitelse. Påföljden bestämdes till villkorlig dom. Hänsyn togs till att polisen antagligen skulle komma att skiljas från sin anställning mot bakgrund av PAN:s yttrande. Hovrätten fastställde tingsrättens dom. **Svea hovrätt B 9991-22, 2023-11-16 (Stockholms tingsrätt, B 7186-21, 2022-07-18)**

Domare döms för olaga förföljelse, olaga hot och ofredande

En domare åtalades för att ha skickat ca 300 mejl till en kvinna som han tidigare haft en relation till trots att han känt till att hon inte ville ha kontakt med honom. Flera av mejlen hade ett hotfullt innehåll. Han hade även skickat mejl till kvinnans bror med innebörd att han skulle döda eller skada honom. Tingsrätten konstaterade att det

måste ha varit uppenbart för domaren att kvinnan inte ville ha någon kontakt med honom, bl.a. för att hon hade försökt få ett kontaktförbud och genom att polisanmäla honom. Vidare bedömde tingsrätten att mejlen på grund av innehåll och frekvens varit hänsynslösa och kunde förväntas kränka kvinnans och hennes brors frid på ett kännbart sätt. Mot bakgrund av det ansåg tingsrätten att domaren hade gjort sig skyldig till ofredande. Tingsrätten konstaterade även att åtalet om olaga hot och olaga förföljelse var styrkt. Påföljden bestämdes till villkorlig dom. Vid straffmätningen beaktades att domaren kunde antas bli avskedad. Dessutom skulle han betala skadestånd till kvinnan om 40 000 kronor och 20 000 kronor till hennes bror. Hovrätten ändrade tingsrättens dom på så vis att skadeståndet till kvinnan bestämdes till 30 000 kronor och skadeståndet till hennes bror ändrades till 5 000 kronor.

Svea Hovrätt, B 3870-23, 2023-11-28 (Södertörns tingsrätt, B 1027-22, 2023-02-21)

Tingsrätterna

Polis döms till fängelse för våldtäkt

En polis åtalades för att med våld och tvång ha genomfört sexuella handlingar med målsäganden som med hänsyn till kränkningens art varit jämförliga med samlag. Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt och dömde mannen för våldtäkt. Påföljden bestämdes till fängelse i ett år och sex månader. I påföljdsbestämningen togs hänsyn till PAN:s yttrande om att mannen skulle förlora sin anställning som polis om han blev dömd.

Uddevalla tingsrätt, B 2710-21, 2023-01-25

Arrestantvakt frikänns från mened

En arrestvakt åtalades för att uppsåtligen ha lämnat osanna uppgifter när han hördes som vittne under ed. Uppgifterna handlade om att en polis, som var åtalad för misshandel, hade blivit skullad av en omhändertagen person och att polisen inte utdelat knytnävsslag mot den omhändertagna. Tingsrätten konstaterade bland annat att arrestvakten inte varit likgiltig inför att uppge sanningen, att han talat trovärdigt och att hans berättelse var logiskt sammanhängande. Därför ansåg inte tingsrätten att det var ställt utom rimligt tvivel att arrestvakten medvetet lämnat oriktiga uppgifter om skallningen och slaget. Tingsrätten ogillade därför åtalet.

Halmstads tingsrätt, B 1977-22, 2023-02-09

Nämndeman döms för vapenbrott

En nämndeman åtalades för att han tillsammans och i samråd med annan hade en pistol utan att han hade rätt till det. Han åtalades även för att han hade ett hagelgevär/skjutanordning utan att han hade rätt till det. Tingsrätten konstaterade att det var

utrett att han tillsammans och i samförstånd med annan hade pistolen. Även om pistolen inte var brukbar i det skick som den påträffades var den ändå tillståndspliktig. Nämndemannen dömdes därför för ringa vapenbrott. Vidare konstaterade tingsrätten att det var styrkt att han även hade haft en skjutanordning och att han inte hade tillstånd för den. Han dömdes för ringa vapenbrott även i detta fall. Påföljden bestämdes till 40 dagsböter om 100 kronor, totalt 4 000 kronor.

Nacka tingsrätt B 6423-20, 2023-02-20

Polisanställd döms för missbruk av larmanordning

En polisanställd åtalades för att ha orsakat en onödig utryckning av polis, skyddsvakter och kommunal organisation för räddningstjänst genom att på ett polishus ha krossat skyddsglasat till ett brandlarm och aktivt startat larmet trots att det inte brann. Tingsrätten konstaterade inledningsvis att kvinnan måste ha varit likgiltig inför det förhållandet att hennes handlande kom att orsaka en onödig utryckning av räddningstjänsten och polis. Gällande skyddsvakternas onödiga utryckning bedömde tingsrätten att hon agerat med avsiktuppsåt eftersom hon ville uppnå den effekten med sitt handlande. Tingsrätten konstaterade även att hon inte befunnit sig i putativ nöd och dömdes henne därför för missbruk av larmanordning. Påföljden bestämdes till 40 dagsböter om 320 kronor, totalt 12 800 kronor.

Göteborgs tingsrätt B 4062-22, 2023-02-23

Polisanställd döms för grovt rattfylleri

En polisanställd åtalades för att ha intagit alkohol i sådan mängd att hans alkoholkoncentration i hans blod under eller efter färden uppgick till 2,12 promille. Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt och dömdes därför mannen för grovt rattfylleri. Påföljden bestämdes till fängelse i två månader. Hänsyn togs till att mannen skadats på ett inte obetydligt sätt i olyckan. PAN yttrade att mycket talade för att han inte skulle skiljas från sin anställning vid händelse av fällande dom.

Linköpings tingsrätt B 3621-22, 2023-02-24

Polis döms för tjänstefel

En polis åtalades för att i en arrestlokal ha tryckt upp en intagen person mot en vägg, vilket medförde smärta. Tingsrätten ansåg det klarlagt att polisen hade utövat våld mot personen och att det inte var proportionerligt eller försvarligt att använda våld i detta fall. Polisen hade därför inte haft laga befogenhet att utöva våld mot personen. Tingsrätten bedömde att polisen inte hade haft uppsåt till våldsanvändningen och därför kunde han inte dömas för misshandel. Däremot ansågs polisen av oaktsamhet ha åsidosatt vad som gällde för uppgiften. Polisen dömdes för tjänstefel och påföljden bestämdes till 40 dagsböter om 330 kronor, totalt 13 200 kronor.

Södertörns tingsrätt B 14204-22, 2023-03-07

Två poliser döms för tjänstefel

Den ena polisen åtalades för att ha beslutat och verkställt kroppsvisitation av en person trots att laga stöd saknades. Den andra polisen åtalades för att ha deltagit i verkställigheten av kroppsvisitationen. Brottsmisstanken som föranledde att kroppsvisitationen genomfördes avsåg ringa narkotikabrott genom innehav. Tingsrätten inledde med att konstatera att det för kroppsvisitation krävs att det finns anledning att anta att ett brott har begåtts på vilket fängelse kan följa och att det ska vara fråga om ett visst angivet brott. I det här fallet fanns det en misstanke om ringa narkotikabrott, vilket ansågs vara ett tillräckligt specifikt angivande av brottet. Vidare konstaterade tingsrätten att för att en kroppsvisitation ska få genomföras måste personen vara skäligen misstänkt för brottet. I det här fallet var misstankarna allmänt hållna konstaterade tingsrätten. Därför saknades laga grund för att kroppsvisitera personen, varför poliserna ansågs ha åsidosatt vad som gällde för uppgiften vid myndighetsutövning. Poliserna dömdes för tjänstefel och påföljden bestämdes till 30 dagsböter om 260 kronor, 7 800 kronor för den ena polisen och 30 dagsböter om 640 kronor, 19 200 kronor för den andra polisen.

Nyköpings tingsrätt B 1680-22, 2023-03-16

Polisstudent döms för sexuellt ofredande

En polisstudent åtalades för att ha ofredat en annan polisstudent på ett sätt som kunde förväntas kränka hennes sexuella integritet i samband med en examensfest. Tingsrätten konstaterade att polisstudentens agerande hade skett utan förvarning och på en fest inför flera andra personer utan att polisstudenten på något sätt förvissat sig om att hans handlande var välkommet. På grund av det ansågs gärningen ha varit ägnad att kränka den andra polisstudentens integritet. Han dömdes därför för sexuellt ofredande. Påföljden bestämdes till 40 dagsböter om 50 kronor, totalt 2 000 kronor. Dessutom skulle han betala 8 350 kronor i skadestånd. Vid straffmätningen togs hänsyn till att det fanns en risk att han inte skulle komma att få börja sin aspiranttjänstgöring.

Malmö tingsrätt B 5699-22, 2023-03-22

En polis döms för grovt tjänstefel (2 fall) men frikänns från tagande av muta. En annan polis döms för dataintrång (3 fall), anstiftan av grovt tjänstefel, grovt tjänstefel och brott mot tystnadsplikt men frikänns från ett fall av dataintrång

En polis åtalades för att ha hållit förhör i en mordutredning som han inte var involverad i. Varken åklagaren eller någon annan som var involverad i utredningen hade gett direktiv/instruktion till polisen att hålla förhöret. Förhöret ägde rum vid försvarens kontor och dokumenterades inte. Polisen använde också medvetet oriktig uppgift vid förhöret genom att säga att han arbetade med polisens underrättelseverksamhet trots att det inte var sant. Åklagaren informerades inte heller om förhöret i efterhand. Vidare åtalades polisen för grovt tjänstefel genom att i samförstånd med en annan polis bl.a. inte ha protokollfört eller på annat sätt antecknat det beslag som gjordes och inte heller ha informerat åklagaren. Han åtalades även för tagande av muta då han mottagit och begärt otillbörliga förmåner från försvararen.

Den andra polisen åtalades för att ha gjort otillåtna slagningar på en nära anhörig i polisens it-system PIL (polisens informationslösning). Hon åtalades även för att ha förmått den förstnämnde polisen att begå det grova tjänstefelet som avsåg förhöret. Vidare åtalades hon för grovt tjänstefel genom att i samförstånd med kollegan bl.a. inte ha protokollfört eller på annat sätt antecknat det beslag som gjordes och inte heller ha informerat åklagaren. Hon åtalades även för att ha röjt uppgifter i mordutredningen som hon varit skyldig att hemlighålla. Tingsrätten dömde den ena polisen för grovt tjänstefel (2 fall) men frikände honom för tagande av muta. Påföljden bestämdes till villkorlig dom och 160 dagsböter om 400 kronor, 64 000 kronor. Vid straffmätningen togs hänsyn till PAN:s yttrande om att han skulle komma att skiljas från sin anställning vid händelse av en fällande dom för grovt tjänstefel. Han hade även stängts av från sitt arbete vid polisen i avvaktan på dom. Den andra polisen dömdes för tre fall av dataintrång, anstiftan av grovt tjänstefel, grovt tjänstefel och brott mot tystnadsplikt, men hon frikändes från ett fall av dataintrång. Påföljden bestämdes till villkorlig dom och 160 dagsböter om 340 kronor, totalt 54 400 kronor. Vid straffmätningen togs hänsyn till att polisen sagt upp sig med anledning av brottsmisstankarna mot henne.

Borås tingsrätt, B 2121-21 och B 538-22, 2023-03-29

Polisanställd döms för tolv fall av dataintrång

En polisanställd åtalades för att ha gjort olovliga slagningar i myndighetens olika datasystem. Slagningarna avsåg två personer som polisen haft en personlig relation till. Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt och dömde henne för dataintrång. Påföljden bestämdes till 70 dagsböter om 440 kronor, totalt 30 800 kronor. I straffmätningen beaktades det men som polisen förorsakats till följd av brotten. Tingsrätten konstaterade att det förelåg skäl att utgå från att hon, om hon inte redan självmant hade lämnat anställningen vid Polismyndigheten, med all sannolikhet skulle ha blivit avskedad eller uppsagd.

Södertörns tingsrätt, B 18891-22, 2023-07-05

Polis döms för misshandel

En polis åtalades för att ha slagit en person i huvudet med en större ficklampa. Personen orsakades bl.a. smärta och svullnad. Tingsrätten konstaterade att det var klarlagt att slaget träffat personen i fråga. Vad gäller frågan om polisen hade uppsåt till misshandel konstaterade tingsrätten att polisen varit likgiltig för konsekvenserna av sitt handlande. Tingsrättens bedömning var därför att polisen haft det uppsåt som krävs för att ansvar för misshandel ska föreligga. Polisen dömdes för misshandel och straffpåföljden bestämdes till villkorlig dom. I bedömningen togs hänsyn till PAN:s yttrande om att polisen skulle komma att skiljas från sin anställning vid händelse av en fällande dom för misshandel som inte var ringa.

Helsingborgs tingsrätt, B 4714-22, 2023-08-31

Polis döms för brott mot lagen om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål samt olovlig införsel

En polis åtalades för att ha underlåtit att anmäla tio springknivar (eller liknande föremål) till tullbehandling i samband med införsel till landet. Genom detta bröt han mot ett särskilt föreskrivet förbud mot eller villkor för införseln.

Han åtalades även för att ha salufört knivarna. Tingsrätten konstaterade att polisen haft skäl att undersöka om kniven omfattades av förbud eller villkor för införsel. Några sådana kontroller vidtogs inte. Vidare konstaterade tingsrätten att polisen varit grovt oaktsam genom att inte säkerställa lagligheten av införseln av knivarna. Han dömdes därför för olovlig införsel. Polisen ansågs även ha varit oaktsam som saluförde kniven i strid med gällande lagstiftning. Han dömdes därför även för brott mot knivlagen. PAN uttalade att polisen inte skulle komma att skiljas från sin anställning vid händelse av en fällande dom. Straffpåföljden bestämdes till 80 dagsböter om 340 kronor, totalt 27 200 kronor.

Malmö tingsrätt, B 12670-22, 2023-09-04

Polis frikänns från vårdslöshet i trafik och tjänstefel

En polis åtalades för att ha brustit i omsorg och varsamhet när han körde en civil polisbil och hade som avsikt att stoppa en mopedförare. Han påstods ha legat så nära mopeden eller hållit så hög hastighet att han inte kunde undvika att köra på mopeden. Polisen åtalades även för att inte ha upprättat protokoll över att han belade mopedisten med handfängsel. Tingsrätten konstaterade att åklagaren inte hade visat att polisen hade tagit en sådan medveten risk som krävs för att dömas för vårdslöshet i trafik eller att han hade underlåtit att anpassa avståndet till mopeden. Han frikändes därför från vårdslöshet i trafik eller förseelse mot trafikförordningen. I ljuset av att annat inte framkommit än att själva användandet av handfängsel i och för sig var tillåtligt och att det inte fanns något som tydde på att polisen medvetet underlåtit att upprätta ett protokoll efter händelsen, ansåg tingsrätten att gärningen borde bedömas som ringa. Vid bedömningen vägde tingsrätten även in omständigheterna kring den uteblivna rapporteringen, dvs. att polisen själv precis hade varit inblandad i en kollision. Polisen frikändes därför även från tjänstefel.

Helsingborgs tingsrätt, B 7636-22, 2023-09-15

Anställd vid Åklagarmyndigheten döms för bokföringsbrott och grovt bokföringsbrott

En anställd vid Åklagarmyndigheten åtalades för grovt bokföringsbrott i tre fall och i andra hand för bokföringsbrott av normalgraden och försvårande av skattekontroll samt för ytterligare två fall av bokföringsbrott av normalgraden. Tingsrätten konstaterade att det förekommit brister i bokföringen och det var styrkt att mannen agerat med uppsåt. Tingsrätten dömde honom för grovt bokföringsbrott i två fall och tre fall av bokföringsbrott av normalgraden. Däremot frikändes han från åtalet om

försvarande av skattekontroll. Påföljden bestämdes till villkorlig dom och samhällstjänst om 200 timmar. Dessutom meddelades han näringsförbud i tre år.

Stockholms tingsrätt, B 16320-22, 2023-09-18

Polisanställd döms för framkallande av fara för annan och ofredande

En polisanställd åtalades för att ha kört efter fyra barn som färdades på cykel med sin personbil i hög hastighet (ca 30-50 km/tim). Två av barnen befann sig i direkt anslutning och mycket nära bilen. Hon hade samtidigt tutat ihållande och skrikit på barnen. Tingsrätten konstaterade att kvinnan hade gjort sig skyldig till både vårdslöshet i trafik och framkallande av fara för annan och att hon endast skulle dömas för det allvarligare av de två brotten dvs. framkallande av fara för annan (två fall). Hon dömdes även för ofredande då hennes agerande att skrika och tuta bedömdes som hänsynslöst. Påföljden bestämdes till villkorlig dom och 40 dagsböter om 220 kronor (8 800 kronor). Dessutom skulle hon betala skadestånd om totalt 46 000 kronor.

Göteborgs tingsrätt, B 19128-22, 2023-10-04

Polisanställd döms för olovligt brukande

En polisanställd åtalades för att olovligen ha brukat en av Polismyndighetens personbilar. Han brukade bilen för färd mellan sitt hem och arbetsplatsen samt mellan bostaden och andra tjänstgöringsställen. Dessutom brukade han bilen under sin semester. Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt och att mannen måste ha förstått att hans brukande var otillåtet, något han uppenbarligen varit likgiltig inför. Han ansågs därför ha haft uppsåt till brottet olovligt brukande. Brukandet av bilen ansågs ha orsakat Polismyndigheten ekonomisk skada bestående i vart fall av ökat slitage samt även eftersom bilen inte kunnat användas av andra inom myndigheten. Mannen dömdes för olovligt brukande. Påföljden bestämdes till villkorlig dom och 60 dagsböter om 250 kronor, totalt 15 000 kronor.

Falu tingsrätt, B 3555-22, 2023-10-12

Polis döms till fängelse för grovt barnpornografibrott och kränkande fotografering

En polis åtalades för att ha innehaft och betraktat barnpornografiskt material. Materialet bestod av 71 113 bilder varav 4 130 bilder klassades som grovt barnpornografiskt material. Han åtalades även för att olovligen och i hemlighet vid upprepade tillfällen ha fotograferat en person när hon befann sig inomhus i en bostad.

Tingsrätten konstaterade att polisens innehav av barnpornografiskt material var styrkt. Även om flertalet filer var raderade ansågs polisen ha innehaft dessa, eftersom filerna varit möjliga att återskapa. Tingsrätten konstaterade att det även var utrett att två av bilderna hade framställts av mannen då han hade monterat in en bild på en närstående som var under 18 år i pornografiska bilder. Polisen ansågs ha haft uppsåt och dömdes för grovt barnpornografibrott. Vidare konstaterade tingsrätten att åtalet om kränkande fotografering var styrkt och han dömdes därför även för kränkande fotografering. Påföljden bestämdes till fängelse i ett år och fyra månader. Dessutom ålades han att

betala skadestånd om 10 000 kronor. Mannen jobbade inte kvar i Polismyndigheten när domen med-delades.

Sundsvalls tingsrätt, B 571-21, 2023-10-25

Polis frikänns från tjänstefel

En polis åtalades för att i samband med ett ingripande ha använt pepparspray samt riktat sitt tjänstevapen mot en person eller i vart fall haft sitt tjänstevapen i handen med höjd beredskap. Tingsrätten bedömde att polisen haft laga stöd för ett ingripande. Polisen ansågs ha vid flera tillfällen ha riskerat att komma till fysisk skada med anledning av den ena personens agerande under ingripandet. Mot den bakgrunden ansågs polisen ha varit berättigad att använda visst våld i den mån andra medel var otillräckliga och möjligheten till överväganden varit begränsad under pågående hotfull situation. Användandet av OC-spray ansågs därför försvarlig. Polisens användning av vapnet bedömdes dock inte ha varit befogad eller försvarlig. Då agerandet ansågs bero på att han var en oerfaren polis i kombination med en helt oväntat komplicerad situation kombinerat med avsaknad av uppsåt ogillades dock åtalet i sin helhet.

Ystads tingsrätt, B 2507-22, 2023-11-15

Polis döms för våld mot tjänsteman

En polis åtalades för att med våld ha förgripit sig på en ordningsvakt i dennes myndighetsutövning genom att ha tagit ett kraftigt tag runt dennes handled vilket orsakade smärta. Tingsrätten konstaterade att åtalet var styrkt och dömde polisen för våld mot tjänsteman. Påföljden bestämdes till 30 dagsböter om 50 kronor, totalt 1 500 kronor. Hänsyn togs till PAN:s yttrande om att polisen troligen skulle komma att skiljas från sin anställning vid en fällande dom.

Värmlands tingsrätt, B 4449-22, 2023-11-24

Arrestantvakt döms för 25 fall av bidragsbrott

En arrestantvakt åtalades för att vid flera tillfällen ha lämnat oriktiga uppgifter eller inte anmält ändrade förhållanden till arbetslöshetskassan och på så sätt tillskansat sig ett belopp om sammanlagt 295 547 kronor. Tingsrätten konstaterade att var och en av gärningarna skulle bedömas som bidragsbrott av normalgraden och dömde honom för 25 fall av bidragsbrott. Påföljden bestämdes till villkorlig dom och 80 dagsböter om 50 kronor, totalt 4 000 kronor. Hänsyn togs till PAN:s yttrande om att mannen skulle skiljas från sin anställning om han dömdes enligt åtalet eller för uppsåtligt bidragsbrott, men inte om han dömdes endast för vårdslöst bidragsbrott.

Göteborgs tingsrätt, B 16579-22, 2023-12-11

Fängelse för domstolsanställd som läckte uppgifter till gängkriminella

En domstolshandläggare på en tingsrätt röjde i flera fall sekretesskyddade uppgifter som hon varit skyldig att hemlighålla, i vissa fall till en kriminellt belastad person som

hon hade en relation med och som hade kopplingar till ett kriminellt nätverk. Bland annat lät hon denne logga in på hennes tjänstedator och fritt surfa runt i domstolens verksamhetssystemet Vera och andra applikationer. Läckan avslöjades när poliser upptäckte att gängkriminella började bete sig annorlunda, som om de hade fått information om till exempel beslutade hemliga tvångsmedel i förväg. Domstolshandläggaren åtalades för grovt brott mot tystnadsplikt, grovt dataintrång, brott mot tystnadsplikt och dataintrång. Hon erkände vissa gärningar och förnekade andra men tingsrätten fann ett grovt brott mot tystnadsplikt, ett grovt dataintrång, tre fall av brott mot tystnadsplikt och ett dataintrång styrkt. Enligt tingsrätten ligger straffvärdet för den samlade brottsligheten på över 2 års fängelse, men eftersom det kan antas att domstolshandläggaren kommer skiljas från sin anställning sätts fängelsestraffet ned och påföljden bestäms till 1 år och 9 månaders fängelse. Domen har överklats av både åklagaren och den dömde.

Attunda tingsrätt, B 11763-23, 2023-12-14

6 Åtgärder som vidtagits eller bör vidtas för att utveckla verksamheten

En viktig del i Särskilda åklagarkammarens arbete är att löpande försöka utveckla verksamheten. Under verksamhetsåret 2023 har bl.a. följande åtgärder vidtagits för att förbättra verksamheten vid kammaren.

Arbetsordning, Kris- och säkerhetsplan

Särskilda åklagarkammarens arbetsordning har kompletterats och reviderats under år 2023. Arbetsordningen, kris- och säkerhetsplanen är dokument som löpande ses över. Kris- och säkerhetsplanen har genomgått med personalen vid ett gemensamt personalmöte.

Rådgivande åklagare och gemensamma genomgångar av svårbedömda ärenden

I vissa svårbedömda och komplicerade ärenden har förundersökningsledaren haft möten med sina kollegor för att diskutera ärendet i syfte att få stöd i sitt beslutsfattande. Dessa möten har varit mycket uppskattade. Det bör dock framhållas att det alltid är den handläggande åklagaren som har det fulla ansvaret för åklagaruppgiften. Ärenden har också vid flera tillfällen formlost diskuterats i en vidare krets av åklagare vid kammarens arbetsplatsträffar och rättsliga möten.

En viktig del i arbetet med att höja kvalitén och likformigheten på kammaren är att åklagarna alltid delger varandra strafförelägganden, åtal och domar samt vissa beslut.

Internt projekt

Under 2023 har vid kammaren påbörjats en översyn av utformningen av förhör med målsäganden, misstänkt och vittnen samt i viken form dessa förhör ska dokumenteras.

Dagjour

Särskilda åklagarkammaren har fortsatt med dagjourverksamhet under verksamhetsåret 2023. Den åklagare som har kammarens beredskap har också ansvaret för kammarens dagjour. I dagåklagaruppgiften ingår att fatta beslut och ge direktiv i ärenden som inte har inlottats på kammaren och där polisen skyndsamt behöver komma i kontakt med åklagare för att få beslut och direktiv. På Åklagarmyndighetens intranät under fliken "Dagjour - Telefonnummer" finns kammarens dagjournummer.

Arbetsplatsträffar och rikskammarmöten

Varje månad, utom under sommarmånaderna, har arbetsplatsträffar genomförts via Skype. Under arbetsplatsträffarna har bl.a. arbetsläget och arbetsmiljön på kammaren gått igenom. Vidare har kammarens personal informerats om kammarens ekonomi. En åklagare har haft till uppgift att informera om ny lagstiftning och en annan åklagare

har inför övriga åklagare redovisat de tillsynsbeslut som meddelats av Åklagarmyndighetens tillsynsavdelning och som varit väsentliga för verksamheten på kammaren. Vidare har en åklagare upplyst övrig personal om beslut som fattats av riksdagens ombudsmän och justitiekanslern när innehållet i besluten varit av sådan karaktär att det kan påverka kammarens handläggning av vissa typer av ärenden.

Kammaren hade i januari ett rikskammarmöte i kammarens lokaler i Stockholm. Under mötet i Stockholm genomfördes bl.a. etikövningar, en föreläsning om mångfald samt en föreläsning om det digitala bevisrummet. I månadsskiftet maj/juni träffades kammarens personal under trevliga former på Hotell Riviera Strand i Båstad.



Under mötet genomfördes utbildning i HRL och första hjälpen. Vidare diskuterades handläggningsfrågor samt genomfördes en friskvårdsaktivitet. Syftet med riksmötena är bl.a. att säkerställa och förbättra medarbetarnas arbetsmiljö och att handläggningen av ärendena vid kammaren ska vara så effektiv, enhetlig och rättssäker som möjlig. Vidare bidrar mötena till att höja den allmänna kompetensen inom vissa rättsliga områden. En viktig del med mötena är också att skapa en gemenskap bland medarbetarna. Detta är särskilt angeläget då kammarens personal är placerad på olika ställen i landet.

Medarbetar- och lönesamtal

Medarbetarsamtal och lönesamtal har genomförts. Chefen på Särskilda åklagarkammaren har under verksamhetsåret vid olika tillfällen besökt kammarens olika arbetsplatser och därvid tillsammans med medarbetarna bl.a. diskuterat arbetsmiljö- och handläggningsfrågor.

Rättsliga möten

Kammaren har under året genomfört rättsliga möten där olika rättsliga frågor diskuterats. Syftet med mötena är att åstadkomma en samsyn och därigenom en mer likformig tillämpning av kammarens olika ärenden. Mötena bidrar också till ökad kompetens samt till en ökad "vi-känsla".

Effektivitetsvinster genom s.k. prövningslottning, beredning av ATK-ärenden, framställningar av offentliga försvarare och målsägandebiträde m.m.

Under verksamhetsåret 2023 har det inkommit 11036 ärenden till Särskilda åklagarkammaren. Av dessa utgör cirka 57 % brott med fängelse i straffskalan. Övriga brott är

bötesärenden. Merparten av bötesärendena är s.k. ATK-ärenden där polisen i tjänsten överträtt gällande hastighetsbestämmelser.

Med hänsyn till att polisen vid brådskande tjänsteutövning har laglig rätt att övertrada gällande hastighetsbestämmelser lagförs ATK-ärendena väldigt sällan.

Förundersökning avseende brott med fängelse i straffskalan har under 2023 inletts i 34 % av alla anmälningar mot polisanställda. En förhållandevis stor mängd av dessa ärenden skrivs således av utan att förundersökning inleds. Anledningen till detta är att många av de gärningar som anmäls inte är brottsliga. En polisanställd kan göra fel, uppträda olämpligt eller utföra ett arbete på ett mindre bra sätt utan att hans/hennes handlande är brottsligt.

I ett antal av de ärenden som inkommer till Särskilda åklagarkammaren är det från början uppenbart att det inte finns anledning att anta att brott som hör under allmänt åtal har förövats. Med anledning härav har Särskilda åklagarkammaren sedan några år tillbaka inrättat en särskild berednings- och bedömningsfunktion för anmälningar mot polisen (den s.k. prövningslottningen). De ärenden som prövningslottas hanteras av en mycket erfaren åklagare som sedan avgör om ärendet ska lottas ut på kammarens övriga åklagare eller om ärendet genast ska skrivas av utan fortsatt granskning. Detta arbetssätt medför att åklagar- och polisresurserna på ett effektivt sätt kan koncentreras till de ärenden där det finns anledning att anta att brott har förövats.

Dessutom har arbetssättet inneburit att ärenden som är av arbetsrättslig karaktär mycket snabbt kunnat överlämnas till polisen så att Polismyndigheten har möjlighet att snabbt ta ställning till om det finns anledning att göra en arbetsrättslig utredning eller vidta andra åtgärder.

Kammaren har också en beredningsorganisation för ärenden där polisen i tjänsten överträtt gällande hastighetsbestämmelser de s.k. ATK-ärendena. Dessa ärenden bereds av kammarens handläggare innan ärenden lottas ut på åklagare. Handläggningen av dessa ärenden har härigenom effektiviserats och bidragit till att åklagarna fått mer tid att utreda de mer komplicerade ärendena. Kammarens handläggare upprättar även förslag på framställningar om offentliga försvarare, målsägandebiträde och beslut i överprövningsärenden. Förslagen granskas av åklagare som sedan expedierar framställningen om offentlig försvarare och målsägandebiträde till domstol. Administratören expedierar överprövningsärendet till Utvecklingscentrum. Genom att involvera och nyttja kompetensen hos kammaren på sätt som nu angetts har arbetet på kammaren effektiviserats.

Överenskommelse och möten med SU

En särskild överenskommelse avseende den gemensamma handläggningen av brottmålsärenden har tidigare träffats med SU. I denna överenskommelse anges bl.a. handläggningstider för utredarna och åklagarna, när och hur den gemensamma uppföljningen och bevakningen av ärenden ska ske, vilka administrativa regler som ska gälla samt att åklagarna och utredarna kan bilda särskilda team om så krävs. Syftet med denna överenskommelse är att den ska bidra till en enhetlig och effektiv handläggning av brottmålsärendena. Överenskommelsen revideras årligen.

Särskilda åklagarkammaren och de olika lokala SU enheterna har under 2023 haft regelbundna möten. Under dessa möten har man bl.a. följt upp verksamheterna samt handläggningen av vissa ärenden. Syftet med mötena är bl.a. att fånga upp vissa frågeställningar och verka för att handläggningen vid respektive enhet blir likformig och håller hög rättslig kvalitet.

Kammarchefen och vice kammarchefen för Särskilda åklagarkammaren har möten med ledningen för SU varje månad, utom sommarmånaderna. Under dessa möten diskuteras olika verksamhetsfrågor. En återkommande punkt är att följa upp handläggningen av ärenden som är sex månader eller äldre.

Särskilda åklagarkammaren och SU har under flera år genomfört en gemensam konferens med samtlig personal. Årets konferens genomfördes i oktober vid Stora Brännbo i Sigtuna.



Under konferensen upplyste Charlotte Dugelberg, statssekreterare hos justitieministern, om hur rättsväsendet och demokratin mår i Sverige. Justitierådet Petter Asp redogjorde för förslag till nya regler om polisens rätt att skjuta. Vidare redogjorde Katarina Norén och Per Hjort från NOA om lagstiftning rörande hemliga tvångsmedel. Jörgen Holmlund, lärare i underrättelsetjänst vid Försvarshögskolan, informerade om vad som påverkar det rådande säkerhetspolitiska läget.

Den här formen av konferens är mycket uppskattad och betydelsefull. Den bidrar till ökad samverkan mellan Särskilda åklagarkammaren och SU samt ökad kompetens vid handläggningen av ärenden.

Arbetsgrupper

Kammarens åklagare har under året deltagit i projekt som bedrivs tillsammans med SU. Ett projekt har bl.a. rört förhör och dess utformning. Två av kammarens åklagare har tillsammans med personal från SU fått i uppdrag att ge förslag på hur förhören bör redovisas.

Informationsmöten med andra aktörer

Chefen för Särskilda åklagarkammaren har under 2023 upplyst åklagare som genomgår grundutbildningen om Särskilda åklagarkammarens verksamhet.

Kammarledningen har också tillsammans med SU:s ledning besökt flera av riksdagspartierna och informerat om Särskilda åklagarkammarens och SU:s verksamhet.

Vidare har en chefsåklagare informerat poliser, som är under utbildning, i rättsliga frågor som hänför sig till deras arbetsuppgifter.

Åklagarmyndighetens ledning och tillsynsavdelning

En del av Åklagarmyndighetens ledning har under året besökt personalen vid Särskilda åklagarkammaren. Under mötet informerades personalen om vad som var på gång inom myndigheten. Vidare diskuterades ett antal rättsliga frågor. Chefen för Särskilda åklagarkammaren har också under verksamhetsåret haft ett antal avstämningsmöten med vice riksåklagaren.

Särskilda åklagarkammaren har under verksamhetsåret även haft löpande kontakter med Åklagarmyndighetens tillsynsavdelning. Vid dessa samtal har man diskuterat handlägningsfrågor och vissa rättsliga frågeställningar.

Justitiekanslern

Några av kammarens åklagare handlägger ärenden där justitiekanslern är förundersökningsledare. Dessa ärenden rör ofta andra personalkategorier än det SÅK normalt handlägger..

Riksdagens ombudsmän

Under verksamhetsåret har åklagare även handlagt något ärende åt riksdagens ombudsmän som rört andra personkategorier än de som Särskilda åklagarkammaren normalt handlägger.

Resultatgenomgångar och uppföljningar

Åklagarmyndighetens ekonomiavdelning skickar månadsvis ut en statistikrapport rörande Särskilda åklagarkammarens verksamhetsresultat. Rapporten innehåller bl.a. uppgifter om antalet inkomna ärenden, brott och brottsmisstankar, andelen inledda förundersökningar och lagföringsandel.

Vid kammarens arbetsplatsträffar diskuteras kammarens verksamhetsresultat och hur kammarens verksamhet kan utvecklas. Statistikrapporterna utgör ett stort stöd vid dessa diskussioner. Löpande uppföljningar sker också av åklagarnas rotlar och utredarnas ärenden.

Handlägningsstöd

Under 2023 har fler uppmärksammande ärenden handlagts på kammaren bl.a. när polis avlossat verkanseld mot person med dödlig utgång. Kammaren har en gemensam utredningsrutin rörande dessa ärenden. Denna rutin ses löpande över i samverkan med SU. Kammaren har även en utredningsrutin när det gäller dödsfall eller allvarliga skador som inträffat i en arrest. Under verksamhetsåret har kammaren även påbörjat ett arbete med att ta fram handlägningsrutiner för fler ärendetyper. Handlägningsrutinerna bidrar till en mer likformig handläggning och utgör ett stort stöd för åklagarna.

Säkerhet

Kammaren har vid olika tillfällen under året haft kontakt med myndighetens säkerhetsavdelning. Säkerhetsavdelningen har varit behjälplig med att göra kontroller av personer som till kammaren ingett hotfulla skrivelser som varit riktade mot kammarens personal. Personalens säkerhet har också förbättrats genom att kammarens besöks- och postadress nu mera är Porslinsgatan 4 i Malmö.

Lokaler

Arbetet med översyn av Särskilda åklagarkammarens lokaler i Malmö och Göteborg pågår alljämt. Syftet med översynen är att tillskapa mer ändamålsenliga lokaler. Arbetsmiljön i lokalen i Stockholm har förbättrats genom uppsättande av ljudabsorbenter och tavlor på väggarna, vilka bidragit till att ljudnivån i lokalerna har sänkts. Det saknas dock alljämt dusch i lokalerna.

7 Riskanalys

Av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll framgår att en riskanalys ska genomföras av verksamheten. En uppdatering av förordningen har trätt i kraft den 1 januari 2019. I den nya förordningen har dokumentationskraven lättats upp. Riskanalysen och åtgärderna ska dokumenteras i den utsträckning som det bedöms nödvändigt. En annan ändring är att riskanalysen ska begränsas till att identifiera de omständigheter som utgör en väsentlig risk för verksamheten. Med nämnda förordning som utgångspunkt har följande omständigheter identifierats som en väsentlig risk för verksamheten på Särskilda åklagarkammaren.

Resurser

En omständighet som allvarligt skulle kunna påverka Särskilda åklagarkammarens handläggning av ärenden är om Polismyndighetens utredningsresurs hos SU drastiskt skulle minska eller att Särskilda åklagarkammaren får ansvaret för att utreda ytterligare personkategorier såsom exempelvis ordningsvakter. Handläggningstiderna skulle då väsentligen fördröjas och kammaren skulle med nuvarande bemanning få väldigt svårt att klara sitt uppdrag, eftersom ärendena som handläggs på kammaren ska hanteras med extra skyndsamhet.

Avbrott – teknik

Ett stort problem för åklagarna och handläggarna är när det sker avbrott i den elektroniska kommunikationen, vilket har visat sig när Åklagarmyndighetens it-system Cåbra legat nere under ett antal dagar. Personalen på kammaren fick då svårt att utföra sina arbetsuppgifter, vilket är särskilt bekymmersamt i ärenden med frihetsberövade och då det också finns författningskrav på att handläggningen av ärendena på kammaren ska ske skyndsamt. Med anledning av det inträffade finns nu rutiner för hur ärenden ska kunna handläggas när det föreligger längre avbrott i den elektroniska kommunikationen. Till grund för dessa rutiner ligger bl.a. Åklagarmyndighetens avbrottsplan.

Påstridiga personer

Det händer flera gånger i veckan och periodvis dagligen att personalen vid Särskilda åklagarkammaren får samtal och mejl från personer som är oersonliga och har en bestämd uppfattning om hur ett ärende ska handläggas eller borde ha handlagts. Det är inte alltid som dessa personer låter sig nöja med ett professionellt bemötande. Särskilda åklagarkammarens personal har fått utbildning i hur dessa personer ska bemötas. Därtill vidtas fortlöpande åtgärder för att ge åklagare och handläggare stöd i hanteringen av påstridiga personer. En sådan åtgärd är bl.a. att kammarledningen tar ett större ansvar i kontakterna med dessa personer. Vidare kan kammaren få stöd från Åklagarmyndighetens kommunikationsavdelning. Kontakten med påstridiga personer tar dock mycket energi från personalen och påverkar kammarens samlade resurser vid handläggningen av ärenden.

Sjukfrånvaro

Personalen på kammaren har under verksamhetsåret varit friska med något undantag. En bidragande orsak till detta torde vara att personalen kunnat utföra sitt arbete från bostaden på ett effektivt sätt och med hög kvalitet. Smitt spridningen har därmed minskat och kammaren har kunnat lösa sin uppgift.

Nedan angivna risk föreligger på kammaren men är inte väsentlig men ändå värd att uppmärksamma

Avbrott - samfärdsel

Ett problem som då och då uppkommer är när åklagaren ska ta sig till någon ort för att genomföra förundersökningsåtgärder eller medverka vid huvudförhandling och det sker avbrott i den allmänna samfärdseln. Detta problem har medfört ökad tidspilan för åklagarna då de ett antal gånger känt sig tvungna att åka tidigare än vad annars varit nödvändigt för att komma i tid till huvudförhandling inför domstol. Under verksamhetsåret har ett antal domstolsförhandlingar genomförts via Skype vilket medfört att åklagarna inte behövt resa i lika stor utsträckning som tidigare, vilket varit positivt ur både verksamhets- och hälsosynpunkt. Ett problem är att domstolarnas syn på åklagares medverkan via Skype varierar vilket påverkar åklagarnas planering.